

Vijfde jaargang
december 2008

Nieuwsbrief 21

Foto's:

De foto's komen
uit aan ons be-
schikbaar ge-
stelde
collecties.

STEENGOED JUBILEUMFEEST DE SMILDE

Het eerste lustrum van de Historische Vereniging De Smilde stond in het teken van de 'steen'. Dat bleek een goede keus, want deze rode draad door het programma zorgde voor een ernstige noot, maar ook voor een vrolijke. Deze steen is de gevelsteen die in het bezit is van het Provinciaal Museum en oorspronkelijk onderdeel was van het zogenaamde 'Zes Heeren Huys', het eerste huis wat in Smilde 1771 werd gebouwd. De Smilde had deze steen, ter gelegenheid van dit eerste lustrum, graag vanuit Assen weer terug in Smilde. Op medewerking van het museum hoeft de vereniging niet te rekenen. Dat is onmogelijk kwam museummedewerkster mevrouw Dr. Benoît Mater vertellen. Daarmee kwam er een serieus antwoord op een ludieke vraag. Bestuurslid Fred Fontijn leidde de 'onthulling' van de steen in met de mededeling dat het bestuur gaat onderzoeken of de aanschaf van een 'replica' mogelijk is. Hiervoor had Jan Bos, van het Drents Archief, al het e.e.a. over het 'Zes Heeren Huys' verteld en over de plek waar dit huis waarschijnlijk gestaan moet hebben.

Rense Sinkgraven, stadsdichter van Groningen en oud-inwoner van Smilde, sloot de rij sprekers af en verbaasde waarschijnlijk velen van zijn oud-plaatsgenoten met het voordragen van zijn grappige, luchtige, hilarische en soms droevige gedichten. Al voor aanvang, bij binnenkomst van de bijna 300 leden en genodigden, en tussen de sprekers door, liet 'Oranje Nassau', zich van haar beste kant zien. Onder leiding van Wim Stalman speelde zij wat lichte muziek, die de toon van deze avond prima weergaf. Voorzitter Klaas Vos bedankte alle aanwezigen met de opmerking dat de grote opkomst voor het bestuur een prachtig cadeau was.

AGENDA

WOENSDAG 25 FEBRUARI IN HET KOMPAS TE SMILDE

Jaarvergadering, na het formele deel een lezing door de heer Kerkmeier (werkzaam bij het scheepvaartmuseum in Groningen) over de scheepvaart in Drenthe met bijzondere aandacht voor Smilde.

DONDERDAG 16 APRIL IN DE SCHAKEL TE HOOGERSMILDE

Hoogersmildigers vertellen, gespreksleider Kars Klok.

DONDERDAG 8 OKTOBER TE BOVENSMILDE

Dhr.P. Albers vertelt over de Emslandkampen net over de grens met Duitsland

Bankrekening
nummer:
3828.52.435,
t.n.v. Historische
Vereniging
De Smilde,
Hoofdweg 44,
9422 AH Smilde

‘POST UIT DE VREEMDE’, DEZE KEER UIT AMERSFOORT

HIERONDER SCHRIJFT MEVROUW ELEVELD-OTTENS HAAR HERINNERINGEN OVER EEN SPORTIEF VERLEDEN BIJ S.S.S. ZIJ DEED DIT NAAR AANLEIDING VAN EEN EERDER BERICHT VAN ALY DASSEN. WAT DE REDACTIE TOT DE GEDACHTE BRENGT, DAT DEZE VERENIGING EEN BELANGRIJKE ROL VERVULDE IN HET SOCIALE LEVEN VAN VELE INWONERS VAN SMILDE EN DAT ER BELANGSTELLING BESTAAT VOOR EEN ‘DIEPGRAVEND’ ARTIKEL HIEROVER. DE ONDERSTAANDE HERINNERING VOLDOET DAAR NIET AAN, MAAR IS WEL EEN GOED VOORBEELD HOE U DE REDACTIE KUNT HELPEN. NOG TIEN, TWINTIG OF MEER VAN DEZE REACTIES, STELLEN ONS WELLICHT IN STAAT OM DAAR EEN WAT DOORWROCHTER VERHAAL VAN TE MAKEN. WIE VOLGT? UW REDACTIE HOUDT ZICH AANBEVOLEN. STUURT U ER OOK NOG FOTO’S BIJ?

ALY HAD OOK NOG WAT SUGGESTIES VOOR ONS. ZIJ HEEFT EEN GROOT AANTAL HERINNERINGEN UIT HAAR JEUGD EN ZOU DAAR GRAAG NOG EENS IETS OVER LEZEN. JEUGDAVONDEN IN DE JAREN 60 IS ER DAAR ÉÉN VAN. DAAR WERDEN ALLERLEI ARTIESTEN UITGENODIGD, ZOALS ANNEKE GRÖNLOH EN IMCA MARINA, MAAR OOK DE JAARLIJKSE UITVOERINGEN VAN GYMNASIEKVERENIGING SSS ZIJN DE MOEITE WAARD OM EENS EEN ARTIKEL AAN TE WIJDEN.

ZO ZIJN ER NOG WEL MEER ONDERWERPEN TE VINDEN, MAAR HET GAAT ER OM: ‘WIE SCHRIJFT ZE?’ MAAR MISCHIEEN ZET DE MAIL DIE ALY DASSEN ONS STUURDE WEL EEN AANTAL SLUIZEN MET HERINNERINGEN OPEN. U WEEET HET, WANNEER U NIET ZO SCHRIJVERIG BENT, KUNT U HET VAST WEL EENS AAN ONS VERTELLEN. MAAR UW HERINNERINGEN OP PAPIER, DESNOODS MET WAT FOUTJES ER IN, HEBBEN ONZE VOORKEUR. DIE FOUTJES ZIET NIEMAND MEER TERUG, DAAR ZORGEN WIJ WEL VOOR.

Geesje schrijft:

Aly bedankt voor jouw bericht. Via Klaas Vos (achterneef) zijn wij abonnee geworden op "Levend Verleden" en daar hebben we geen spijt van. Toen wij over de e-mail van Aly Dassen lazen, kwamen er veel herinneringen boven. Persoonlijk heb ik Aly niet gekend, ze zal wel veel jonger zijn dan ik (73). Ik werd lid van S.S.S. na de oorlog in het Dorpshuus bij de Wittewieksbrogge. We hadden les van meneer Fiege. Later gingen we naar de sporthal in de Kerklaan. Aly refereerde aan de uitvoeringen van S.S.S. Dat was een geweldige happening in "Prummel" Oude Veenhoop. Twee à drie avonden was er een stampvolle zaal, demonstraties door jong en oud. Het klapstuk was altijd het laatste nummer van de avond. Hoogrek voor heren! Dan moest een deel van het publiek plaatsnemen op het podium en werd het hoge rek opgebouwd in de zaal, anders konden de heren

de reuzenzwaai niet uitvoeren daaronder o.a. Henk de Vroome. Later waren de uitvoeringen in het Hervormd Jeugdgebouw. Mede door S.S.S. hebben wij een fijne jeugd gehad. Bazaars organiseren, loten verkopen, patat verkopen vanuit de Herv. pastorie tijdens de T.T. Allemaal om de kas te spekken. Later adverteerders werven voor een eigen clubblad. Toen "De Sportvriend", zoals het blad ging heten, er was, waren we uren bezig om kopij te verzamelen, typen stencilen, wat soms met veel vlekken gepaard ging, dus moest het weer opnieuw, en dat alles ten huize van familie Sterken aan de Kanaalweg met Jelle (helaas veel te vroeg overleden) als stuwende kracht. Iedereen mocht in- en uitlopen. Geweldige mensen! Soms gingen wij, Gé van Triest-de Vroome (nu A. M. Sorgstr.) en ik, diep in de nacht naar huis en fietste Jelle met ons mee. Hij moest dan helemaal naar Vaartweg 43 en 46 en weer terug. Ook herinner ik me dat we met bussen vol gymnasten naar de J.U.B.O. gingen in Arnhem, ter gelegenheid van het N.C.R.V.-jubileum. Ook landelijk telden we mee. Henk Oldenkamp en ik bezochten de jaarvergaderingen in Utrecht van het N.C.G.V. We gingen ook naar Provinciale Wedstrijden. Als je bij de selectie hoorde was je reuzetrots. Zo waren we een keer in Leeuwarden, waar ik meedeed aan de brugoefening. Bij mijn opsprong ging ik dwars door de brug heen, niet omdat ik zo'n zwaargewicht was, maar omdat de brug aan vervanging toe was. De hele zaal lag dubbel. Ik heb nog nooit zo'n applaus gehad. Er kwam ook een handbalafdeling bij. Geweldig was dat. We speelden zelfs internationaal in een hal in Groningen, o.a. tegen Bremerhaven. Daarna was er een gala-avond, waar we in cocktailjurk moesten verschijnen. We begonnen ons wereldburgers te voelen! Ook de jaarlijkse toernooien bij "Licht en Kracht" in Assen waren heel gezellig. Met z'n allen in colonne op de fiets erheen. Ik zou nog lang door kunnen gaan, want er kwam ook nog atletiek bij, maar dat is niet de bedoeling. Tot slot: In juni 1954 hadden we weer een zomerse mars door het dorp met muziek en vlaggen. Ik leerde die avond mijn man Jaap Eleveld (Jonkersbrug) kennen. Hij voetbalde bij S.S.S.V. Hij hielp die avond alle vlaggen naar mijn huis brengen. Met hem ben ik inmiddels ruim 48 jaar gelukkig getrouwd. Toen wij trouwden in januari 1960,

FOTO'S JUBILEUM VIERING

In deze nieuwsbrief staan een aantal zwart/wit foto's van ons jubileumfeest. Origineel zijn ze in kleur, helaas kunnen ze hier niet zo afgedrukt worden. Jammer, want ons lid Harry Stukker zorgde er met zijn camera voor, dat de sfeer goed wordt weergegeven en in kleur komt dit een stuk beter tot zijn recht. Voor allen die

DE GRITTERIJ

IN SMILDE EN OMGEVING IS GRIT EEN BEKENDE NAAM. EN DAT IS AL RUIM DRIE EEUWEN HET GEVAL. OP 22 NOVEMBER IS EEN BOEK UITGEKOMEN OVER DE CIRCA 1300 DRAGERS VAN DEZE NAAM: DE GRITTERIJ – GESCHIEDENIS VAN DE FAMILIE GRIT VAN 1685 TOT HEDEN, GESCHREVEN DOOR MEEUWES BRAAM (ECHTGENOOT VAN NETTA GRIT) EN DIEDERIK GRIT, EN UITGEGEVEN DOOR UITGEVERIJ DE HONDRUG PERS IN GRONINGEN. IN 354 BLADZIJDEN, GEÏLLUSTREERD MET MEER DAN HONDERD AFBEELDINGEN, WORDT EEN BEELD GEGEVEN VAN DEZE IN VELE OPZICHTEN TYPISCH DRENTSE FAMILIE, WAARVAN ALLE LEDEN, OOK ZIJ DIE THANS BUITEN DRENTHE WONEN, HERLEIDBAAR ZIJN TOT DEZELFDE STAMVADER..

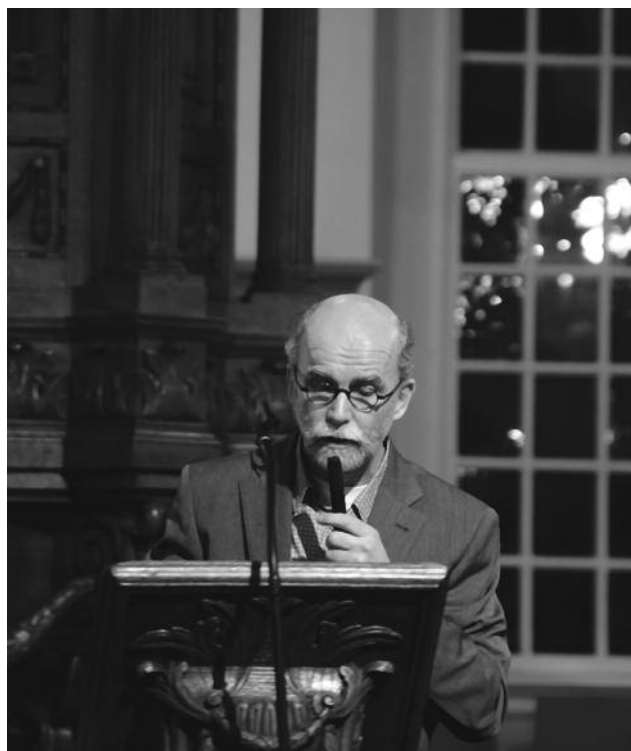
Vanaf het eind van de zeventiende eeuw duiken in de archieven van Zuidwest-Drenthe verschillende varianten van dezelfde beroepsnaam op: Gritmulder, Grittemuller, de Grutter, Gritter, Gritters, Grutters en Grit. Naar blijkt gaat het hier om verschillende vertegenwoordigers van eenzelfde familie van ‘grutters’ – in het Drents ‘gritters’ – dat wil zeggen molenaars van boekweitgrutten, het toenmalige volksoedisel bij uitstek. Na enige generaties blijft van deze beroepsnamen alleen de korte vorm ‘Grit’ over. In de achttiende eeuw verdwijnen de grutters en ontwikkelt de beroepsnaam zich tot familienaam. De Gritterij bestaat uit twee delen. Het eerste gedeelte gaat uitvoerig in op onder andere de spreiding van het woord en de naam Grit, beroepen, voor- en achternamen, godsdienst en Gritten in Amerika. Hierbij komen allerlei bijzonderheden over bekende en onbekende Gritten aan bod. Via Diever en Dwingeloo kwamen de Grit-

ten in Smilde. Zo was Abraham Jacobs Grit vanaf 1795 schoolmeester te Lhee (het schooltje waar hij les gaf staat nu in het Openluchtmuseum te Arnhem) en uiterlijk vanaf 1819 in Hijkersmilde. Daarnaast was hij landbouwer met behoorlijk wat landerijen. Net als hij waren de meeste Gritten aanvankelijk werkzaam in de landbouw, als landbouwer, keuter of landarbeider, maar in de loop van de twaalf generaties vonden steeds meer Gritten werk in de middenstand, de overheid, dienstverlening, cultuur en wetenschap. De componist Jac Grit, de opticiens-dynastie Grit en de architect en beeldend kunstenaar Arend Grit zijn hiervan slechts enkele voorbeelden.

Het tweede gedeelte van het boek bevat de gedetailleerde genealogie (stamboom) van de bijna 1300 Gritten met hun partners en kinderen. Hun geschiedenis weerspiegelt algemene ontwikkelingen in Drenthe en Nederland, maar vertoont ook typische familie-eigenaardigheden, bijvoorbeeld op het gebied van godsdienst, beroepskeuze en talenten.

Een indruk van het boek, met voorbeeldfragmenten, is te vinden op internet: <http://gritten.martwebdesign.nl/>

* Meeuwes Braam en Diederik Grit (red.), De Gritterij – geschiedenis van de familie Grit van 1685 tot heden. Groningen: de Hondsrug Pers, 2008. 354 p.; geïllustreerd. ISBN 978-90-8733-007-1. Prijs € 24,50; verkrijgbaar bij Meeuwes Braam, Hoofdweg 110, Smilde, tel. 0592-412161.

AANVULLING GEERT VEENSTRA

Ger Ax kwam nog met een aanvulling op zijn artikel over zijn grootvader Geert Veenstra. Helaas was dit te laat om er nog in opgenomen te worden, daarom treft u deze hieronder alsnog aan.

Aan Geert Veenstra werd op 13 maart 1962 de 'Orde van Verdienste' uitgereikt. Dit, omdat hij 23 jaar de belangen van de NCRV had behartigd.

Dit belangrijke feit wilden we u niet onthouden.

VISSER OP DE VAART

Geert Lok is op zoek naar een foto. Het gaat om een foto waarop zijn vader staat, terwijl hij in zijn bootje op de vaart vist. Zweetse Lok, als onze informatie goed is, was beroepsvisser en was in zijn tijd daarom regelmatig op de vaart te zien. Niet duidelijk is, of deze foto bestaat, maar Geert hoopt dat deze ooit door iemand is gemaakt. Zoals u weet zijn wij als historische vereniging

altijd geïnteresseerd in foto's. Wij hopen dan ook dat Geert op deze manier de foto in handen krijgt, dan zorgen wij dat we hem ook in ons bestand opnemen. Veel van onze foto's, al of niet met onderschrift, zijn te zien op onze website: www.desmilde.nl. Neem daar gerust eens een kijkje.

